

Naročnina za kraljevino SHS
Mesečno 15 D. Letno 180 D.
Inozemstvo:
Mesečno 20 D. Letno 240 D.
Oglasi: enostopna mri vrsta za
enkrat 50 para, večkrat popust

JUGOSLAV

Uredništvo:
Wolfova ulica 14. Telefon 360.
Uprava:
B. Telefon 44
ačfo.
ti znanke

Kaj to pomeni?

Meštni magistrat ljubljanski ravnokar razglašal, da bodo sestavili stalne volilne imenike. V tem razglasu je famozna opomba, da imajo voliti kakor vsi jugoslovanski državljani, tudi oni Slovani po plemenu in jeziku, ki sicer niso naši državljani, ki pa so se do tedaj, ko so se začeli sestavljati vol. imeniki, to je do 20. julija t. l. stalno naselili v občini. Ta odredba se sicer zakriva za megleno srazo Slovanstva, utegnila bi pa postati dalekosežnega pomena, osobito če pomislimo na sedanji vladni režim, ki sodeluje brez skrupuloznosti in brez vsake etike.

Znano je, da naša vlada nima posebno ljubeznivih rok napram primorskim Slovincem ter jih šikanira ob vsaki priliki, dasi so to res sinovi naše krvi. Prav bi bilo, če bi imel vsak primorski Slovenec v naši državi enake pravice kakor vsak drugi državljani, če se je nastanil v naši domovini, ki jo smejo in morajo smatrati za svojo pravo materinsko državo. Toda to bi bilo treba v zakonu prav določeno označiti. V vseh drugih slučajih pa moramo odločno odklanjati princip, da bi smel odločevati v naših javnih zadevah tuj državljani. Slovenstvo samo na sebi še ne more biti legitimacija za nepravilnost umešavanja v naše notranje državne razmere. Ne glede na to, da so Slovani zelo različni kakor vsi drugi ljudje in nam ne more biti enako, kakšni Slovani so v naši državi, moramo odklanjati to načelo s

stališča pravičnosti napram lastnim državljanom. Vsak državljani ima določene dolžnosti, a tudi ugotovljene pravice. Kako pride sedaj tuji državljani do tega, da bi imel enake in prvovrstne državljanske pravice, ne pa enakih dolžnosti. (Tuji državljani nimajo pri nas na primer vojaške obveznosti!)

Namen naše nemoralne vlade je dokaj prozoren. V državi je na tisoče reakcionarnih Wranglovcev. Njim je izročila vlada obmejno stražo naše države, sedaj jih pa hoče menda na ta način utihotapiti v volilne imenike. V času, ko jemlje vlada poslancem njihove pravomočne mandate in krati tisočem in tisočem lastnih državljanov državljanske pravice, skuša staviti reakcionarne ruske pustolovce nad lastne državljane. Nismo proti gostoljubju, toda ruski emigranti naj gredo v svojo državo ter tam uveljavljajo svoje državljanske pravice, če imajo pred narodom — čisto vest. Opozarjamo vse nacionalne in državno zavedne stranke — demokrate smatramo za obrnejo na to odredbo vso svojo pozornost.

Toliko napredka in pravice bo menda še v državi, da ne bodo pri volitvah odločali — tuji državljani. Na vsak način pa je potrebna v tem oziru skrajna previdnost, ker poštenje in pravica sta naši vladi popolnoma tuja pojma.

Upravnega škandala še ni konec.

Zgodovina proforskih nadur na strokovnih šolah je znana že po vsi državi. Po nešteti intervencijah šolskih oblasti, zastopnikov vseh političnih strank in interpelaciji poslance Brandnerja v narodni skupščini, je slednjič po šestmesečnem odlaganju dovolil ministrski svet potrebni kredit za izplačilo omenjenih nadur. Tako so brzojavno sporočili tukajšnji delegaciji za trgovino in obrt koncem junija tega leta.

To sporočilo je dobilo strokovno učiteljstvo kot počitniško darilo, toda — pare še dolgo ne bo in če upoštevamo zloglasne upravne razmere v Beogradu, bo treba čakati še šest mesecev, da pride tudi do izplačila. Sedaj so namreč zahtevali natančen seznam vseh nadur, ki jih je tukajšnji računski oddelek za zahtevo odposlal kompetentnemu ministrstvu, dasi prosvetno ministristvo tega nikoli ne zahteva. Iz tega je razvidno, da v centrali niti pri dveh ministrstvih ne postopajo po enakih načelih — hitrega uradovanja. Čudno pa to ni, če pomislimo, da je upravni referent za strokovno šolstvo — bivši podčastnik, ki gotovo »temeljito« pozna trgovsko in obrtno šolstvo.

Tukaj imamo klasično primero, kam je privedla politična nezavednost slovenske pokrajine, ko jih je na milost in nemilost prodala beogradskemu centralizmu. Ako bi bila ta centralna uprava res vzorna in točna, bi morda niti ne bilo v pokrajinah velikega odpora, toda ravno nezmožni centralizem naravnost kriči po remedur. Imamo kraljevega namestnika, trgovinske delegacije, visoke upravne uradnike, a vsi so brez moči, brez vpliva celo tam, kjer gre za izplačilo razmeroma neznanih kreditov, ki so po naredbi in sklepu ministristva že dovoljeni. Beograd je potisnil naše najvišje funkcije na stališče navadnih vladnih pisarjev. Čemu pa jih sploh še imamo? O čem imajo sploh še odločati? Ali se zavedajo svojega sramotnega položaja? Ali so samo zato tukaj, da delajo štafaja ob slavnostnih prilikah? Za pošiljanje aktov v Beograd nastavi vlada lahko nekaj tipkaric in oficijantov ter ne potrebuje petih, četirih in še višjih činovnih razredov. Ali je to politična svoboda, ki smo jo prejeli Slovenci v novi domovini?

In kaj je z ministrom? Ali nimamo zakona o zaščiti države, zakona o redu in radu? Ako minister nima šest mesecev časa, da bi izvršil kraljevo naredbo ter s tem zanemarja svojo dolžnost, uničuje državno avtoriteto in uvaja boljševidno ozgoraj, zakaj ne pride na zatožno klopi? Uradnik, ki bi tako nemarno vršil svojo dolžnost, bi bil že davno suspendiran.

Naval na strokovne šole je bil koncem letošnjega leta naravnost ogromen, najboljši dokaz, kakšnega šolstva želijo starši in realno življenje. Naša vlada pa ravno to panogo najbolj zanemarlja, kakor bi namestoma hotela, da se v državi sploh vse uniči, kar je najboljše.

Kako dolgo še? Ali Slovenija res ne premore ljudi, ki bi napravili konec temu upravnemu škandalu, katerega bi se sramoval najzanemarenejši turški vilajet!?

Curij, 11. julija. (Izv.) Berlin 1.05, Newyork 522.75, London 23.20, Pariz 4.2, Milan 23.60, Praga 13, Budimpešta 0.375, Zagreb 1.55, Bukarešta 3.45, Varšava 0.095, Dunaj 0.0225, avstrijske krone 0.025.

Berlin, 11. julija. (Izv.) Dunaj 1.955, Budimpešta 35.20, Milan 2197.25, Praga 1188.50 Pariz 3885.10, London 2157.30, Newyork 480.99, Curij 9988.50.

Praga, 11. julija. (Izv.) Dunaj 0.13, Berlin 8.40, Rim 167.25, avstrijske krone 0.155, italijanske lire 164.25, Budimpešta 2.875, Pariz 329, London 188.25, Newyork 43.20, Curij 808.

Zagreb, 11. julija. (Izv.) Devize: Dunaj 0.33—0.34, Berlin 16.75—17.25, Budimpešta 5.80—6, Bukarešta 48.50—49, Italija 378—383, London 385—386, Newyork 85.50—86.50, Pariz 670—680, Praga 202—212, Svica 1650—1725, Varšava 1.60—1.70. Valute: ameriški dolarji 84—84.75, avstrijske krone 0—0.45, bolgarski lev 0—55, češko-slovaške krone 195—199, nemške marke 18—19, Italijanske lire 370—376.

Beograd, 11. julija. (Izv.) Devize: London 380, Pariz 673, Milan 378, Praga 195, Berlin 16.65, Bukarešta 49, Budimpešta 6.50,

Kdo še ostane?

Na kratko smo že poročali o poteku in rezultatih sesstanka zapornikov JDS, ki se je vršil preteklo nedeljo. Omenili smo tudi že nekatere zanimive okoliščine, ki so spremljale ta sestanek in mu dale gotovo obilježje. Prorokovali smo celo, kako da bo ta sestanek potekel in v naših prerokbah se nismo varali. Vsemu čistemu v obraz pluvajoči cinizem na eni strani in skoraj zločinska slepota na drugi strani je šla celo dalje, kot smo pričakovali.

Danes se bomo zato ozrli na ta, za bodočega zgodovinarja slovenske politike gotovo velezanimiv in za zgodovino naprednega slovenskega življa velemembem sestanek le še iz popolnoma principijelnega stališča.

V gotovi dohah poraja vsak narod iz sebe osebe, ki so njegove le po rojstvu. In še rojstvo je včasih mešano. Te osebe zgrube tekom svojega razvoja s svojim narodom prav vse etične, kulturne in socialne zveze in gledajo nanj le kot na torišče svoje osebne ambicioznosti, gospodarske ali politične, večkrat združeni v politično-gospodarskem izkoriščanju. So kakor rastline ovijalke, ki se rode v zemlji zdravega drevesa samega ter se rede in debele od njegovih sokov. Kakor kača s stoterimi telesi se ovijajo okrog njega in ga duše, izčrpavajo in zastrupljajo s svojimi izločki. Drevo hira in usahne, če se ne najde vrtnar, ki pokonča škodljivce.

Tudi slovenskemu narodu je vojna zasekala globoke rane. Povojni čas jih je zagnojil — rotil je ljudi, ki so mislili, da se bodo debelili ob sveži krvi svežih ran na narodnem telesu, ki so se kot ovijalke prijetli drevesa našega narodnega življenja, kot kača s stoterimi telesi se ovijajo okrog njega, ga dušili, izčrpavali in zastrupljavali s svojimi izločki. Drevo je hiralo in bi usahnilo, če bi se ne našel vrtnar, ki pokončava škodljivce.

Pred letom in več smo že začeli mi svoj vrtnarski posel. Že takrat smo jasno videli, kako hira naše narodno drevo pod strupenim objemom mladilberalne stotelesne kače. Šli smo v boj s sekuro in vrtnarskimi škarijami in nismo se strašili strupa, ki ga je v smrtnem boju brizgala na nas javno in skrito maš narod zastrupljevaljoča kača.

Danes nismo več sami! Vrtnarji, ki so dolgo časa živeli v trdni veri, da krasni ovijalka — kača s stoterimi telesi — s svojimi krasnimi cvetovi le drevo, katero izsesava, zastruplja in ugonablja, so spregledali. Svoje pošteno ime dajati pod sekuro pametnih, večjih vrtnarjev za obrambo stupene ovijalke, ki se je debelila in se še redi na škodo in kvar zdravega drevesa našega narodnega življenja — tega so se poštenjaki naveličali in več kot to — začeli so vršiti posel pametnih, večjih vrtnarjev.

V marsikakem boju preišušeni, starejši člani JDS so šli. S svojim odhodom so izrekli najtežjo obsodbo nad klico, ki je s terorizmom, korupcijo in denarjem — pridobljenimi s »čednimi« bančnimi spekulacijami in tingiranimi dvigji iz tingiranih kontov dobila v roke vodstvo JDS. Nad to obsodbo naj se zamislijo oni, ki so še udarjeni s slepoto.

Za mislečo javnost stoji: Poštenjaki so šli.

Za dvomljivce pa ostane vprašanje:

Poštenjaki so šli. Kdo še ostane?

Državni svet.

Zdi se, da se naša javnost ni popolnoma zavedala velikega pomena institucije, ki bo v nekaj tednih ustanovljena. Napram delovanju vlade in njenega »Rumpparlamenta« so jugoslovanski državljani že tako otopleli, da jih tudi tako velevažna zadeva ne spravi več iz ravnovesja, ker so že vajeni, da od naše vlade ne pride nič dobrega.

Pravna sigurnost je temelj države. Ako ima državljani vedno in povsod trdno zaved, da čuva nad njim avtoriteta, ki ga varuje pred vsakim samovoljnim tolmačenjem zakonov, proti kakršnemukoli nasilju upravnih organov. bo ljubil državo, ker ve, da bo našel v taki državi varuhinjo pravice in resnice. Grški areopag in rimski senat sta bila državljani simbol državne moči, a tudi pravice. V modernih državah imajo drž. svete, vrhovne uprave, ki sprejemajo pritožbe državljanov v določenih zadevah. Poleg upravnega sveta je državni svet najvišja oblast, ki ima odločati, če se je zgodila državljani krivica vsled napačnega tolmačenja zakonov in odredb.

Z žalostjo pa smo opazovali, da se je pri imenovanju državnih svetnikov zopet vršila tista znana in ogabna borba med demokrati in radikali, ki je vedno izražena v številčnem razmerju. Toliko članov dobijo radikali in toliko demokrati, po

ena kost odpade na samosojne in muslimane in šest članov naj imenuje kralj. Tako bi bila tedaj pravica razkosana na šest delov. In vendar je pravica samo ena, ker ne more biti ne demokratska in ne radikalna ali samostojna, ampak pravica ostane pravica danes, včeraj in jutri...

V vseh državah imenujejo v take korporacije preizkušene juriste, ki so se že izkazali v vseh upravnih panogah, učenjake svetovnega slovesa, katerim se je tudi ne notranost tako umirila, da je izključeno vsako čustveno tolmačenje pravice. Ne bomo trdili, da ni morda med radikalnimi kandidati za državni svet nekaj sposobnih mož, toda že pri imenovanju nosijo seboj znak svoje ga rojstva — strankarski pečat, ki pomeni na takem mestu vedno omejevanje svobode v mišljenju in delovanju. In to je, česar ne moremo odobravati.

Ali se bomo res vedno bolj poglabljali v strankarsko blato? Ali res ni mogoče, da bi prihajali na taka mesta ljudje le radi svoje pridnosti in nadarjenosti? Ali bomo tudi najvišje duševne potence klasificirali po množinah strankarskega seruma, ki so ga užile ali pa morda izbrizgale.

Pravna država ne sme iti po tej poti...

Z PREDOROM POD KANAL LA MANCHE NE BO NIČ.

London, 11. julija. (Izv.) Ministrski predsednik Lloyd George je izjavil včeraj v spodnji zbornici, da angleška vlada ne more pomagati graditi predora pod Rokavskim prelivom zaradi neugodnega finančnega položaja, v katerem se nahaja Anglija.

KONEC STAVKE V BERLINU.

Berlin, 11. julija. (Izv.) Med stavkajočimi stavci v Berlinu in delodajalci se je dosegel sporazum. V sredo bodo zopet začeli delati. Zaradi stavke ne bo nihče imel slabih posledic. Stavci bodo v toliko oškodovani, da za one dni, ko so stavkali, ne bodo dobili plače.

BRITANCI V ANGLIJI KRIV KRIVIČEN MIR.

London, 11. julija. (Izv.) Voditelj delavcev Clynes je izjavil včeraj v nekem govoru, da je brezposelnost v Angliji treba v prvi vrsti pripisati dejstvu, da se ni sklenil pameten in pravični mir. To se mora naknadno popraviti, in sicer ne iz simpatij do Nemčije, ampak z oziranjem na položaj, ki so ga ustvarili pogreški in napake angleških državljanov.

KONEC STAVKE V GORNJI ITALIJI.

Rim, 11. julija. (Izv.) Kovinarji v gornji Italiji so potom glasovanja z veliko večino sklenili vrniti se na delo. V Milanu je bilo oddanih 8000 glasov za konec stavke, 3000 pa proti.

Nadaljevanje debate o proračunu.

Beograd, 11. julija. (Izv.) Današnje sejo narodne skupščine je otvoril predsednik dr. Ribar ob 9 in pol dopoldne. Zbornica je nadaljevala debato o proračunu. Demokrat Pera Marković je govoril o obsežnosti proračunov v prejšnji kraljevini Srbiji in dejal, da je l. 1822 znašal proračun le 2,315.000 grošev, l. 1872 pa že 35 milijonov grošev. Rekel je, da se iz tega vidi, da so že stari preiskušeni parlamentarci vedno gledali na to, da se čim več štedi v interesu

blagostanja, kulturnega in prosvetnega napredka države. Govoril je tudi o vidovdanski ustavi in dejal, da vsakemu jamči za svobodo. — Radikalec Ljuba Jovanović je rekel, da sedanji proračun ni idealen in dober, kakor bi moral biti, da pa vseeno vsebuje dobre strani. Razpravljal je tudi o izvajanjih raznih govornikov na prejšnjih sejah, zlasti dr. Trumbića. — Zemljoradnik Stanković je izjavil, da bo glasoval proti proračunu.

Popoldanska seja narodne skupščine

Na popoldanski seji, ki se je otvorila ob 5, je izjavil posl. Pavle Deržin, da bo glasoval za proračun, ravno tako tudi Miša Popadič, Janez Brodar (jugoslovanski klub)

pa proti. — Na razpravo je prišla tudi afera Vidaković—Sevič. Seja se je končala ob pol 9. zvečer. Prihodnja seja v petek. Na dnevnem redu bodo interpelacije.

Kako se misli graditi železnice v Jugoslaviji.

DOLARSKO POSOJILO NAJ SE PO VEČINI PORABI ZA ŽELEZNICE NA SRBSKEM TERITORIJU. — STROKOVNJAKI SE SPOLOH ŠE NISO ZASLIŠALI.

Beograd, 11. julija. (Izv.) Finančni odbor je imel danes popoldne sejo, na kateri je prometni minister Stanić razlagal, kako se bo porabilo ameriško posojilo v znesku 100 milijonov dolarjev. V prvi vrsti se ima to posojilo porabiti za zgradbo železnice in drugih prometnih sredstev, posebno pa jadransko železnico Beograd—Kotor v dolžini 580 kilometrov. Razen te železnice se zgradijo še sledeče proge: Pančevo—Beograd, Niš—Sarajevo (Unska železnica), Sarajevo—Foča—Cavnik, Niš—Priština, Mitrovica—Kotor, Ohrid—

Skoplje, Kraguljevac—Mitrovica, Kočevje—Vrbovsko, Beograd—Šabac—Foča, Rogatec—Krapina, Veles—Štip, Št. Janž—Sevnica in Varaždin—Koprivnica. Glavne luke na Jadranu bodo Kotor, Split in Bakar. — Finančni odbor je potem glasoval o posojilu, ki je bilo sprejeto z 12 proti 6 glasovom. Proti sta glasovala razen opozicije tudi radikalec Nikodije Miletič in Janko Rajer (samostojna kmetijska stranka). Jutri bo izdelano poročilo odbora za narodno skupščino. — Železniški strokovnjaki se še niso zaslišali.

Strašna lakota v Rusiji.

BRAT JE BRATA. — OBADVA POGINETA LAKOTE.

Varšava, 11. julija. (Izv.) Poljski odbor za pomoč žrtvam lakote v Rusiji je izdal propagandno brošuro, ki vsebuje med drugim sledeče podrobnosti: Našli so mrtvo mater, ob njenih nogah truplo dvanajstletnega sina, ki ga je že precej manjkalo in pred njo mrtvega starejšega, kakih 20 let starega mladeniča, ki je klečal in v krčevito stisnjeni roki držal

nož. Med zobmi je imel še kose iz trupla mlajšega brata Po ulicah mesta se pulijo psi za ostanke trupel. Vsa pokopališča so prekopana, mrlički so popolnoma brez obleke in perila, ker so jih slekli. Na stotine gladujočih otrok se potika po mestu in išče hrane. Brošura našteva še mnogo strašnih prizorov.

DELNA AMNESTIJA V NEMČIJI.

Berlin, 11. julija. (Izv.) Pravni odbor državnega zbora je danes sprejel zakonsko predlogo o amnestiji za politične prestopke. Socijalisti so stavili obširnejši predlog, ki pa je bil odklonjen. V debati je naglašal državni minister za promet, da se amnestija ne more nanašati na one železniške uradnike, ki so se udeležili stavke v februarja tega leta.

NEMČIJA SAMA KRIVA PADCA SVOJE VALUTE.

Pariz, 11. julija. (Izv.) »Matin« poroča, da so člani reparacijske komisije dali razumeti nemškima zastopnikoma Fischörju in Sshröterju, da je Nemčija sama v veliki meri odgovorna za padec nemške marke.

Resolucije.

Resolucije zaupniških zborov so važni dokumenti za idejni razvoj posamezne stranke. Med resolucijami takih zaupniških zborov ne smejo bivati protislovja. Ona se morajo logično razvijati in izkazovati neko notranjo sorodnost. Resolucije, ki si v posameznih točkah nasprotujejo, pa kažejo, na kolebanje strankinega pristaštva, na nedoslednost v političnem delu strankinih voditeljev ter na omahljivost celokupnega strankarskega telesa.

Tudi resolucije nedeljskega zaupniškega zbora slovenske demokratske stranke vsebujejo kažipota, ki omogočajo političnemu kronistu, da pretehta njene posamezne postavke z ozirom na gori navedeno idejno in programatično odvažnost.

V tem oziru pada takoj v oči, da vsebujejo te resolucije načrt dr. Žerjavove politike, katero namerava v bližnji bodočnosti izvesti v okvirju ljubljanske in mariborske oblasti, torej na področju slovenske pokrajine. Glavni obrisi te nove politike so nastopni: Da pride Žerjavova politika sploh do besede, je bilo potrebno, da se na zboru zaupnikov izreče obsodba takozv. nediscipline in da se tudi iz vseh vodilnih mest novega strankinega vodstva izločijo starini. Na ta način se je izvršila toli napovedana koncentracija naprednih sil. V resnici pa obstoja koncentracija v tem, da so vsi pošteni elementi demokratske stranke obrnili kompromitiranim voditeljem hrbet ter prepustili odgovornost pred bližnjimi kazenskimi razpravami mladim samim. Toda to je bolj osebno zavarovanje, kakor pa načelna postavka nove Žerjavove politike. Nova je šele v tem, ker se je odmaknila od trgovstva in velikega kapitala ter se obraca na srednji obrtniški stan. To je postalo naravno, odkar je znano, da so slovenski trgovci z gospodarsko politiko socialnega ministra nezadovoljni, ker je leta preveč ekskluzivno koncentriral gospodarske interese slovenske industrije in trgovine na kupčije gospoda Praprotnika in Slavenske banke. To so slovenski gospodarski krogi tudi jasno povedali, ko je dr. Kukovec moral zapustiti spomina vredni shod v Mestnem domu. Končno, zakaj bi se tudi demokratska stranka izpostavljala za slovenske gospodarske interese, to se pravi za naše veletrgovce in industrijce, če niso njihovi žepi za »razne kulturne in politične potrebe« tako voljni, kakor žep gospoda Praprotnika. Demokratska stranka si v bodoče išče novo torišče delavnosti in to je obrtniški stan, za katerega bo predložila skupščini načrt zakona o obrtniškem zavarovanju za bolezni, nezgode in onemoglost. Toda taki zakoni niso kaj dobro propagandno sredstvo. Boljša je že bomba 20 milijonov dinarjev, katere naj bi država stavila obrtništvu v Sloveniji za brezobresten ali cenen kredit.

Ker se nahaja samostojna stranka v nezavidljivem položaju razpadanja, zato želi dr. Žerjav pritegniti nase tudi glasove kmečkega stanu. V to svrhu je treba objubiti gotovo pozornost, celo »vso pozornost gospodarskim željam kmečk. stanu.«

Za uradnike (!) bo nemudoma predložil zakonodajnemu odboru posrečeni načrt službene pragmatike. Draginjske doklade naj (!) bodo v bodoče gibljive.

Novo postavko, ki je poleg obrtniške in kmetijske najznačilnejša po-

teza nedeljskih resolucij, tvori poziv zaupniškega zbora na celokupno delavstvo, da sodeluje pri sanaciji delavsko socialnih zavodov. Demokratski stranki se nalaga visoka briga za izboljšanje moralnih in sanitarnih razmer ter za povzdigo ljudske izobrazbe delavskega stanu. Proti slovenskim industrijcem in trgovcem pa obeta demokratska stranka, da bo podpirala tudi gmotna stremjenja delavstva. Kajti »morda pride iz komunizma treznejša struja, ki bo hotela nadaljevati delo prejšnje socialne demokracije«. To se pravi, da se bodo morebiti vendar znašli glasovi socialističnih in demokratskih pristašev pri bodočih političnih dogodkih.

»Koncentracije narodno - demokratskih in napredno mislečih sil v Sloveniji.«

Pod zdorajšnjim naslovom objavlja »Slovenski Narod« sledečo, proti mladim naperjeno notico:

To znamko nosi ena izmed resolucij, sprejetih na zboru zaupnikov JDS. Slabo pa se ujema ta pobožna želja z govori in izvajanjem poedinih govornikov, ki so izzvali in po svoji navadi odbijali. Glasom poročila našega poročevalca je gospod dr. Kukovec naglašal, da je vladalo zadnja tri leta v stranki nezaupanje, da je glodal »črv zavist«. Prva trditev je resnična. Nezaupanje je vladalo od prevrata sem, ko so gospodje nakrat bili mnenja, da so gospodarji položaja in da spadajo vsi drugi v kot. Nepozabni so nam ostudni nastopi proti dr. Tavčarju, zato ker se je drznil prevzeti poverjenišvo za prebrano, proti onemu dr. Tavčarju, ki je bil gospode kooptiral v načelstvo narodno-napredne stranke. In na kakó lep način so dr. Tavčarja izrinili iz predsedstva stranke ter mu, bivšemu predsedniku stranke, milostno dovolili v načelstvo le še — posvetovalen glas. Kasneje se je to vsled intervencije popravilo, toda dr. Tavčar se ni več udeleževal se načelstva Od tega časa dalje se je vodila v stranki kabinetna politika. Vso politiko so delali dva, trije gospodje, katerih eden je sedel pri telefonu v Beogradu, drugi pa pri telefonu v uredništvu »Jutra«. Na ta način so se reševali vse, tudi najvažnejše osebne zadeve. Načelstvo stranke je bilo stavljen pred fait accompli z znano devizo: »friss Vogel oder stirb!« Na ta način je prišlo tudi do vporabe od Jadranske banke za demokratsko stranko danega denarja. Kdo torej je vstvaril nezaupanje? Pa preko vsega tega so zaupniki prešli na dnevni red ter v resoluciji odbodili one, ki so se končno uprli onemu samostojnemu početju. Za to početje zaupniki na shodu niso imeli besedice obsodbe, dasi v zasebnih razgovorih zanje ne najdejo dovolj graje. A sedaj zavezo na koncentracijo. — Dr. Kukovec je našel srečno tudi — črva zavisti. Zavist — zaradi česa? Saj smo imeli svoje ljudi v pokrajinskih vladah ter svoje poslance v Beogradu tako v prvi narodni skupščini kakor v konstituantni. Prav nobenega dvoma ni, da bi ti poslanci lahko postali ministri, če že mislite, da je to takega zavidanja vreden posel, samo ako bi hoteli. Če so to ambicijo rade volje prepustili drugim, jim menda vendar ne bodo zaradi tega zavistni. Pa nas menda pač ne tare zavist zaradi velikanskih uspehov, ki so zlasti našo stranko spravili v tako

Izprememba strankinega delovnega programa je torej očitna. Prejšnje resolucije so izražale staro politiko, ki opira svojo glasovno moč na meščanstvo, recimo kar odkrito na njega in na črne stebre, na veletrgovino in veleindustrijo. Ti krogi so se sedaj skujali in treba zasidrati novo moč v malem obrtništvu, na kmetih in med naprednejšim delavstvom. Tako upajo, da bodo vendarle iz glasov teh slojev, to se pravi iz krogov vsega slovenskega naroda vendarle zbrali večji glas, kakor je bil glas slovenske demokracije ob volitvah v konstituantu.

Če se gospodje le ne motijo!

Politične vesti.

mizeren položaj. Torej gospodje »politiki«, malo več preudarka pred izrečete tehtno besedo, zlasti če morate ž njo očitno doseči prav nasprotno temu, kar morda nameravate doseči.«

Ponatiskujemo notico v seloti zato, da bo naša javnost videla, kako stoji s koncentracijo slovenskih naprednih sil. Vse koncentrirano proti nepoštenemu, koruptnemu laždemokratizmu mladim, ki se zbirajo pod »Jutrovim« okriljem. To je menda edini uspeh njih truda za koncentracijo naprednih sil.

Poslevoedeči podpredsednik.

Na nedeljskem zborovanju zaupnikov JDS je bil za podpredsednika izvoljen dr. Dinko Puc, stari »prijatelj« dr. Žerjava. Kot pristen »Gorlčan« bo v JDS zastopal seveda tudi interese primorskih beguncev, katere mladinsko časopisje ob vsaki priliki podi v roke fašistom. Ni sicer še dolgo tega, kar je gospod dr. Puc imel za dr. Žerjava vse, samo dobre besede, ne — toda kaj se hoče: disciplina je disciplina, Žerjav je general in korito je korito. Pred generalom korporal zataji celo svoje tajne sestanke — zakaj bi jih dr. Puc ne. Razumemo!

Slovinci in Hrvat.

Na nedeljskem zaupniškem zboru je dr. Žerjav izpregovoril tudi o Slovincih in Hrvatih. O tem velevažnem vprašanju se je izjavil na nastopni način: »Bratom Hrvatom moramo vedno znova reči, da s silo ne bodo ničesar dosegli. Kakor pokažejo voljo za bratsko sporazumevanje, bomo mi Slovenci prvi, ki jim bomo delali pot, saj mi najbolj čutimo vso težino njihove abstinence politike. Pozitivno sodelovanje sedanje hrvatske opozicije pri upravi države bi pač Hrvatom dalo položaj pravih arbitrov v naši državni politiki. Naša država pa je na drugi strani močna dovolj, da premaga vse abstinence.«

Vprašamo g. ministra, kedaj da so se Hrvatje hoteli uveljaviti nasilnim potom. Ali ni obratno baš ravnanje sedanje vlade in demokratske stranke s Hrvati nasilno, proti vsem načelom bratskega sporazuma in parlamentarizma. Najmanj ima gosp. Žerjav in njegovi demokratski somišljeniki pravico govoriti, da bodo delali pot bratskemu sporazumu med Hrvati in Srbi. Znano je, da so najbolj strupeni protivniki hrvatskega naroda baš slovenski mladinski demokrate. O svojem času bomo že še spregovorili o vlogi, ki jo je igral dr. Žerjav pri uvedbi Pribiševičevega kurza proti Hrvatom. Novo je priznanje gosp. ministra, da so Hrvatje tako velik del jugoslovanskega

naroda, da jim pritiče v naši državni politiki vloga pravih arbitrov t. j. odločujočih faktorjev. In tak faktor so oni zasmehovali in odpljuvali po svojem časopisju. Ta odločujoči činitelj so odrinili od vlade in parlamenta in v ustavnih določilih jugoslovanske države so prezrli njegovo voljo. Gosp. minister, saj se razumemo: Ne bi vi govorili o Hrvatih, kot o pravih arbitrih, ako bi vedeli, da naša država more premagati njihovo abstinenco.

Bivši ban dr. Paleček odklanja mesto državnega svetnika.

G. dr. Paleček, demokratski kandidat za državni svet je naslovil demokratskemu klubu pismo, v katerem se zahvaljuje za izkazano čast in izjavlja, da obžaluje, da ne more sprejeti mesta državnega svetnika. Demokratska stranka bo namesto dr. Palečeka kandidirala dr. Maksu Roša, odvetnika v Sušaku. Tudi znak notranjega soglasja demokratske stranke na Hrvatskem!

Vprašanje mednarodnega posojila Rusiji.

Pariz, 10. julija. (Izv.) »Petit Parisien« piše: Tekom razprav, ki se sedaj vodijo v Haagu, je belgijski zastopnik predlagal, naj se dovoli Rusiji mednarodno posojilo. Kakor poročajo listi, pa ta predlog najbrže ne bo uspel, ker bi imelo reparacijsko posojilo, ako se sploh dovoli mednarodno posojilo, na vsak način prednost. Šele ko bi Nemčija mogla plačati obroke, ki jih dolguje zaveznikom, je mogoče misliti na mednarodno posojilo, ki naj bi se porabilo za obnovo Rusije. Francoski strokovnjaki bodo mogli na konferenci zastopati te to stališče.

Haag, 10. julija. (Izv.) V odgovoru na vprašanje francoskega delegata Cevillyja v komisiji za kredite so izjavili Rusi, da 1. vztrajajo na svoji zahtevi, da se krediti dovolje ruski državi in ne zasebnikom in da 2. ne priznajo ne sedaj in ne za bodoče jamstev, ki jih vsebujejo prejšnje obveznosti.

Gospodarstvo.

Konferenca o Južni železnici v Benetkah.

Te dni se je zaključila konferenca o Juž. železn., ki se je vršila v Benetkah. Sklenili sta se 2 pogodbi: prva uravnava svobodni tranzitni promet po omrežju Južne železnice, druga opredeljuje obči promet in poslovanje Južne železnice. V pogodbi z Južno železnico se je določilo, da mora obstojati kot zasebna družba še najmanj do l. 1968, to je do poteka pogodbe. Udeležene države, Italija, Avstrija, Jugoslavija in Ogrska imajo pravico, prevzeti v poslovanje določene proge Južne železnice, za kar imajo odšteti gotove najemnine. Na ta način bo lahko Južna železnica obratovala na neki progi zasebno, na drugi zopet državno. Najemnina oz. zakup znaša najmanj 22 odstotkov vseh bruto dohodkov dotične proge. Ti brutodohodki morajo dosežati svoto 20 mil. zlatih frankov. Od te minimalne odškodnine odpade na Avstrijo 6.76 mil. zlatih frankov, na Ogrsko 3.30 mil., na Jugoslavijo 5.02 in na Italijo 4.92 mil. Tudi jamčijo posamezne države za te minimalne zneske ne glede na ev. obratne deficite. Teh 20 mil. zlatih fran-

STALIŠČE DEMOKRATOV IN RADIKALOV NAPRAMTOKS.

Beograd, 10. julija. (Izv.) Kakor se doznava, so demokrate in radikali že razpravljali v svojih klubih o položaju, ki je nastal vsled najnovejših zahtev slovenske kmetijske stranke. Demokrate bi bili pripravljene pustiti samostojni kmetijski stranki svobodno roko, da glasuje za ameriško posojilo ali pa proti njemu. Ako bodo glasovali proti posojilu, bodo morali seveda izstopiti iz vlade. Radikali bi bili v tem primeru pripravljene pristati na to, da prevzamejo demokrate ministristvo za poljedelstvo, ki mu sedaj načeljuje minister Ivan Pucelj, član samostojne kmetijske stranke. Na ta način ostanejo v vladi le še radikali, demokrate in muslimani Maglajličeve skupine.

PRIPRAVE ZA OBNOVO MONARHIJE V RUSIJI?

Berlin, 10. jul. (Izv.) Iz Pariza poročajo: »New York Herald« objavlja senzacionalne podrobnosti o pripravah za obnovo monarhije v Rusiji. Že delj časa se opaža živahno potovanje med Rusijo in Francijo. Položaj Rusije se slika kot obupen. Favorit tega gibanja je veliki knez Nikolaj, ki se sedaj nahaja v Cannesu. Vidi se, da bo z boljševiško vlado pri kraju, kakorhitro ne bo več Ljennina. Čudno se zdi, da spravljajo generala Brusilova, o čigar zvestobi do sovjetske vlade so že večkrat dvomili, s predstojecim pučem v zvezo. »New York Herald« objavlja pismo, ki ga je general Brusilov poslal dne 19. junija velikemu knezu Nikolaju. General slika v tem pismu žalostni položaj Rusije in pravi, da so v rdeči armadi mnogi elementi za prevrat. Predvsem je pripravljenih za vstajo mnogo organizacij v vzhodni Rusiji. General vprašuje velikega kneza, ali bi bil pripravljen, da se v danem trenutku postavi na čelo gibanju. General Brusilov prosi nadalje v tem pismu velikega kneza Nikolaja, naj mu pošlje podatke o ruskih krogih, ki so znani velikemu knezu in ki bi bili pripravljene podpirati tako vstajo kot zaupniki. V tem pismu pravi general Brusilov, da bi se morda dale uporabiti tudi čete vojske generala Vranga.

kov se bo porabilo za izdatke generalne direkcije in za ostali obrat Južne železnice. K tej svoti se pridružio zneski, ki se bodo določili v finančnih aranžmajih med italijansko vlado in D. južne železnice. V to svrhu se bo vršila koncem septembra med prizadetimi državami in Družbo še posebna konferenca.

Davek na vojne dobičke za leto 1920.

Te dni izide v Uradnem listu zakon na vojne dobičke za l. 1914 do 1920, z dne 17. februarja 1922, s katerim je zakonodajni odbor narodne skupščine v seji, dne 24. decembra 1921 dopolnil in izpremenil začasni zakon, z dne 6. aprila 1920, Uradni list št. 173 ex 1920 ter prilogo 5. fin. zakona za leto 1920 in 1921, Uradni list št. 436 ex 1920 ter hkrati razširil pobiranje davka na vojne dobičke tudi na l. 1920 v isti izmeri, kakor se je pobiral za l. 1919.

Predno se je pa ta zakon objavil, je narodna skupščina v seji, dne 28. februarja l. 1922 določila za odmero davka na vojne dobičke za l. 1920 izjemna določila, ki jih vsebuje člen 3 b) zakona o proračunskih dvanaj-

H. G. WELLS:

V GLOBINI.

Ko je minilo petdeset sekund, je bila zunaj sama črna tema — razen žarkov njegove luči, ki so tuintam prodirali vodo in obsijali katerikoli ribo ali karkoli drugega. Vse je prehitro drevelo mimo njega, da bi bil razločil, kaj je pravzaprav. Enkrat je priletel — kakor on meni — mimo morskega volka. Obla se je pomalem segrela od trenja z vodo. Zdi se, da zgraditelji vobče niso dovolj vpoštevali te okolnosti v svojih računih. Prvo, kar ga je iznenadilo, je bil občutek, da se poti. Nato je začul pod seboj sičanje, ki je postajalo čedalje glasnejše in je videl nebroj majhnih — čisto majhnih — vodnih mehurčkov, ki so se zunaj pahljasto usipali kvišku. Bila je para! Potipal je okence: vroče... Obrnil se je k mali žarnici, ki je razsvetljevala njegovo votlino, in pogledal na oblaženjeno uro med električnimi gumbi... Dve minuti je bil že na poti. Nato je pomislil, da se utegne okno razpočiti od toplotne izpremembe. Zakaj vedel je, da je voda na dnu morja skoro ledena...

In zdaj se mu je zazdelo, da se da krogle upirajo proti podplatom. Zunaj je vrenje mehurčkov polnja-

lo in sičanje prestalo... Kroglja se je zibala še nekaj časa. Okence ni bilo počeno — nič ni bilo izpremenjenega; zdaj je vedel, da je nevarnost utopljenja vsekako za njim. Še minuta ali dve, pa bo na dnu globine. Misli je — tako je pripovedoval kesneje — na Stevensa, Weybridga in vse ostale, ki so bili pet milj nad njim — višje, nego plovejo nad nami najvišji oblaki, in na to, kako bodo počasi krožili in strmeli v morje ter ugibal, kaj se je ž njim zgodilo.

Napel je oči skozi okence. Mehurčkov ni bilo več in siket je bil utihnil. Zunaj je bila težka črna tema — črna kakor črn baršun, razen tam, koder je električna luč prodirala prazno vodo ter ji vračala njeno rumenkasto-zeleno barvo. Nato so priplavale po vodi zaporedoma tri stvari — nekakšni ognjeni stvori. Ali so bile majhne in bližnje ali velike in oddaljene, si ni mogel reči.

Vsaka je bila obdana z višnjevkasto lučjo — malone tako jasno kakor svetilke ribiškega čolna; ta luč je izžarevala nekakšen svetloben hlap; in ob straneh so jim tekle svetle proge kakor ladjam z razsvetljenimi linami. Ko so dospеле v območje njegove svetilke, se je zazdelo, da njih svetlikanje ugaša, in videl je, da so majhne, čudne ribe z velikanskimi glavami, ogromnimi očmi in

malone izginjajočimi trupki in repki. Oči vseh treh so bile vprte vanj, in zdelo se mu je, kakor bi ga zasledovale na njegovem pogrezanju. Najbrže jih je vabila luč.

Kmalu so se pridružile še druge, podobne. Čim globlje je bil pogrezal, tem bledejša je postajala voda. V žarkih njegove luči so se lesketale za njim drobne pičice nalik solnčnemu prahu. Gotovo je izviralo vse to iz oblakov blata in nesnage, ki so jih dvignile njegove svinčene uteži.

Ko so ga naposled potegnile čisto k tlom, se je znašel v gosti beli megli, v katero je prodirala električna luč jedva nekaj črevljev globoko. Več minut je minulo, preden so se polegli viseči oblaki razburkanega usedka. Nazadnje pa je — s pomočjo svoje lastne luči in svetlikanja oddaljene trope rib — vendar razločil pod brezmejno temino vrhnjih voda valovito ploskev sivobelkastega blata, iz katerega so rasle ponekod zahomatane goščave morskih lilij, segajočih kvišku s požrešnimi tipali...

In dalje tam so se oblikovali ljubki, prosojni obrisi skupine orjaških gob. Po tem ozemlju je bilo raztresenih dosti ploščatih, bodičastih, temnobagrovih in črnih predmetov, ki so morali biti — po njegovi sodbi — nekakšni morski ježi. Vmes so se gibala majhna, velikooka ali tudi slepa živa bitja, ki so bila čudno po-

dobna rakom in listnim ušem ter so počasi lezla skozi svetlobni krog, gnila v temo, zaznamujoč svoja pota s kalnimi brazdami.

Nato se je obrnila na mah vsa tista truma drobnih rib in je priplavala proti njemu kakor jata vrabcev. Hitele so preko oble nalik svetlikajočemu snegu... In za njimi je zagledal večjo stvar, ki se je bližala obli.

»Odkraja sem jo videl le nerazločno — prikazen, ki se je počasi gibala v dalji in je bila malone podobna šetajočemu človeku. Nato je začela v luč, ki je sijala iz moje svetilke. Ko je padla svetloba nanjo, je zaprla oči, kakor bi se ji bleščalo, potem pa jih je izbuljila v drevenečem strmenju...«

To je bil čuden vretenčar. Temnobagrova glava je oddaleč spominjala kameleona; pri tem pa je imela tako visoko čelo in tako izrazito lobanjo, kakor je nima drugače noben lezavec. Pokončna črta njegovega obraza mu je dajala prav nenavadno podobnost s človekom.

Dvoje velikih, štrlečih oči je kameleonsko strmelo iz svojih jam; pod drobnimi nosnicami so se odpirala široka kuščarska usta. V smeri proti ušesom je imel dva skržna pokrova, iz katerih se je usipalo večje koralastih vlaken, podobnih razraščeni skrgam, kakršne imajo prav mladi skati in morski volčci.

Alli človečji obraz še ni bil tisto, kar je Elsteada najbolj iznenadilo pri tem stvoru. Bil je dvoonožec! — Malone kroglasti trup mu je počival na trinogu, sestojecem iz dvojice za-bastih nog in dolgega debelega repa, in sprednja uda, čudaški karikaturni človeških rok — baš kakor pri žabi — sta držala dolg koščen drog z nekakšno kroglo na koncu. Barva dvo-nožca ni bila povsod enaka; glava, roke in noge so bile bagrove, a koža, ki je ohlapno visela na njih — podobno kakor pri nas obleka — je bila siva in svetlikajoča.

Tako je stal pred oblo, oslepljen po električni luči.

Nazadnje pa je neznan prebivalec globine mežikaje odprli oči, zasenčil jih s prsto roko, znil z usti in zagnal krik, ki je bil tako izrazit in razločen, da ga je bilo skoro treba smatrati za govorenje, in tako glasan, da se je slišal celo skozi jekleni obod in skozi blazine raziskovalčeve oble. Kako je brez pluč možno vpitii — ob tem se Elstead niti ne ustavlja. Nato je krenilo bitje iz svetlobe v temo, ki je mejila ob njo po obeh straneh, in Elstead je bolj čutil nego videl, da se mu približuje. Ker je mislil, da ga privablja luč, je utrnil električni plamen. V naslednjem hipu je tipalo po jeklu nekaj mehkega, in obla se je zazibala...

(Dalje vrt.)

stihah za meseca marc in april 1922 Uradni list št. 56 ex 1922.

Da ne nastanejo v tem oziru nesporazumljenja se davčni zavezanci opozarjajo, da se bodo davčna oblastva ravnila pri odmeri davka na vojne dobičke za l. 1920 po določilih zakona o davku na vojne dobičke, z dne 17. februarja 1922, ki se objavi te dni v Uradnem listu, in toliko, kolikor niso ta določila izpremenjena s določili člena 3 b) zakona o proračunskih dvanajstih za meseca marc in april 1922 odnosno člena 6, zakona o proračunskih dvanajstih za maj in junij 1922.

Postopanje za nadomestitev izgubljenih obveznic predvojnih avstro-ogrskih posojil.

Finančna delegacija objavlja uradno: Po razpisu finančnega ministrstva z dne 1. julija 1922, D br. 12836 je v slučaju, da se je takva obveznica predvojnih avstro-ogrskih državnih posojil izgubila ali sicer uničila, pa jo želi lastnik nadomestiti, postopati tako-le:

Po izvršenem amortizacijskem postopanju, ki se naj uvede pri pristojnem sodišču, je z overenim prepisom sodniškega sklepa zaprositi

a) glede avstrijskih obveznic pri generalni direkciji državnih dolgov na Dunaju „ Singerstrasse, b) glede ogrskih obveznic pri madžarskem finančnem ministru v Budimpešti, za potrdilo, da dosedaj niso bile izdane nove obveznice niti ne izplačane obresti od časa sodniškega sklepa dalje.

To potrdilo se bo smatralo kot originalna obveznica in naj se predloži generalni direkciji državnih dolgov v Beogradu radi žigosanja.

+ Uvoz luksuznega blaga. Kakor znano, je vsled proračuna za mesec julij zopet dovoljen k nam uvoz luksuznega blaga iz Avstrije. Poleg uvozne carine je treba plačati še takso, ki pa je za predmete, ki se rabijo v industriji in obrti, je polovična. Uvoz opeke je carine prost.

+ Dobava vreč. Komanda Dunavske divizijske oblasti v Beogradu razpisuje na dan 29. julija t. l. drugo ustmeno javno ofertalno licitacijo glede dobave 150.000 do 200.000 novih vreč iz jute. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

vlakom se je pripeljala tudi naša mariborska vojska godba, ki je bila v Celju. Ko je srbska siročad s spremstvom izstopila, jih je najprej pozdravil polkovnik Draškovič, za njim v imenu vlade okr. glavar dr. Lajncič, v imenu mesta podžupan g. Roglič, v imenu predsedstva zaščite deincev predsednik Stržar, za »Stanico za zaščito deincev« ravnatelj Dimnik, kot predstavnik državnih zaščite deincev g. Pleškovič, v imenu mariborskih gospa pa g. Balonova. Odgovorila je prav dobro srbska deklica. Med tem je igrala vojska godba. Po pozdravih je bila srbska deca povabljena v kolodvorsko restavracijo, kjer jim je priredil restavratore Stiebler prav okusen prigrizek. Po okrepčilu se je uvrstila pred kolodvorom lepa povorka, na čelu sokolski naraščaj, katere je odkorakala z godbo dravske divizije v kadetnico. Mnoštevno občinstvo lila je vso pot pozdravljalo. Popoldne je bila v kadetnici velika ljudska veselica, ki je prav dobro uspevala. Zelo razveseljivo je bilo, da je našel prihod srbske deice tudi med Nemci mnogo zanimanja in sodelovanja, in sicer brez vsakega pritiska, popolnoma v smislu dr. Rybačevega članka. Sprejem teh srbskih vojnih sirot je pokazal, da kri ni voda, da čutimo, da smo Srbi, Slovenci in Hrvati eno in isto, da smo bratje in sestre, da se kot taki tupatam preklinjamo, a v istini ljubimo in čutimo medsebojno bratsko krvno vez.

Slovo srbskih sirot. Včeraj, v torek zjutraj, z osebnim jutranjim vlakom ob 5. uri 20 minut je odšla srbska siročad pod vodstvom generala Rašiča iz Maribora. Na kolodvoru so se poslovili od njih polkovnik Draškovič, predsednik »Dečje zaščite« sodni svetnik Stergar in otroci iz mariborske »Dečje stanice«. Imeli so svoj vagon, s katerim so prispeli iz Beograda v Maribor. Vagon so zopet odklopili v Grobelnem, ker je deca odšla v Rogoško Slatino. Z izletom v Maribor so bili vsi prav zadovoljni in zadivljeni nad prisrčnim sprejemom.

Mentalitet. Ko so v kadetnici razen srbske siročadi nastopili tudi Sokolci in Sokolice je vprašal neki Srb svojega druga: »To je slovenačka deca, jeli?« — »Jok, to su Srbi.« Tega ne bi smelo biti. Vsakemu svoje. Naši bratje bi morali priti do prepričanja, da tudi drugi kaj zmorejo.

Telepat Svengali. Kar niso mogli mnogi umetniki, razna umetniška društva in razne korporacije, to je dosegel g. Svengali, baje Mariborčan, s svojo telepatijo: napolnil je dva večera veliko Götzovo dvorano. Vidi se, da je naše mariborsko občinstvo dovzetno za tako zabavo, za kaj resnega pa že ne.

Vlom v Lajterspergu. Dne 4. t. m. je nek zlikovec vdrl pri belem dnevu v stanovanje Alojzija Baumana v Lajterspergu ter odnesel zlatnike, oblake in perila v vrednosti 14.000 kron.

Neumestna abstinenca. Opazilo se je, da pri sprejemu srbske siročadi niso bili navzoči pristihi in zastopniki SLS, kakor tudi ne od JSDS. Mesto je zastopal podžupan g. Ivan Roglič in ne župan Viktor Grčar, kakor poroča večeršljivi »Tabor«. V stranki SLS vidimo sploh dostledno preziranje in omalovaževanje vsakega narodnega in državnega pokreta.

Surovi Nemci. Vsakdo sme v svojem jeziku vprašati in govoriti; tako daleč mi Slovenci nismo, da ne bi z Nemci n. pr. v slučaju potrebe govorili nemški. Ampak, da bi pa Nemeč neollikano, nesramno zahteval od drugega, naj z njim govori nemški, je neinteligentno, brutalno in nesramno, četudi se godi to od strani gosta napram natakarici. V nedeljo zvečer je v neki kavarni vprašala natakarica gosta slovensko, kaj želi. Ost ji je surovo odgovoril: »Reden Sie mit mir deutsch!« Rekel bi lahko, da ne razume in poslušen bi bi tudi v materinem jeziku.

Ponočnjaški davek bojkotirajo Nemci in sicer prav ostentativno. V Gambuslinovi restavraciji na pr. točno ob 10. uri vstanejo vsi nemškutarski in nemški gostje, popoljejo stoje, kar imajo in odidejo. Kaznovan odgovorni urednik. Znana »Volksstimme« glasilo mariborske JSDS je imela priključena za odgovornega urednika nekoga 23 letnega strojnika Jos. Staudingerja iz Maribora. Naknadno se je izkazalo, da je ta urednik bil kaznovan zaradi pregreška veriženja, radl česar po tiskovnemu zakonu ne bi smel biti odgovorni urednik. Ker je bil pa Staudinger kljub temu odgovorni urednik je bil radi pregreška § 5. k. z. in § 11 in 12 tisk. zak. obsoben na 500 Din. globe in 24 ur zapora.

Celje.

Javno obvezno cepiljenje kot malh otrok, to je prvopcepljenje se vrši za mesto Celje v četrtek dne 13. julija ob 1. uri popoldne v magistratni dvorani.

Tvrdo »Prvane« za izdelovanje kravt je od dosedanjih solastnikov prevzel g. Drago Cerlini.

Premeščeni je višji državni živinodržavnik g. Ivan Fischer iz Celja v Zalec. Pomočnikska preizkušnja vajencev v Celju se je vršila v nedeljo dopoldne. Preizkušnji se je podvrilo 12 vajencev in sicer 7 mizarjev, 4 peki in 1 lončar. Izpit so napravili deloma s prav dobrim, deloma z dobrim uspehom. Vajenci so predložili komisiji samostojno in eksaktno izvršene izdelke in so tudi v teoretičnih vprašanih dobro odgovorili, kar znači viden napredek v rokodelski obrti.

Prijavni urad išče Franca Tomascheza, katerega ima znanca v Vršacu. Svinjska mast se je v Celju podražila zadnje dni že na 136 kron kg.

Pokrajina.

Iz Belekrajine nam poročajo: Sicer se je bila letošnja pomlad nekoliko zakešnila, a pri tem je bilo to dobro, da ni bilo nobene pozebe. Zato imamo letos vse lepo: polje, vrt in vinograd. Pšenica je sicer nekoliko slabša kot lansko leto, a vsi drugi pridejki bodo dosti bogatejši kakor lani. Tudi vina bo dosti, saj je grozd pri grozdu. Ze nam silijo v glavo skrbi, kam bomo z vinikom pridelkom jeseni, ko imamo še stare in lanske kapljice dovolj po zidanah in kletih. Zato so tudi cene vina padle. Ponužajo ga že po 18 K liter, postavljeno na železniško postajo. Tudi gostilničarji so dnehali s cenami. Točijo ga po 32 do 36 K liter. I k nam je prišlo dalmatinsko vino. Pijemo ga po 28 K liter. Upanje je, da bomo tudi domačo kapljico kmalu skrčali po tej ceni, saj današnja cena je vsakega pretirano visoka, zlasti pa še zato, ker po krčmah

Maribor.

Srbske vojne sirote v Mariboru. Srbsko siročad s spremstvom smo slavnostno-bratsko sprejeli. Na kolodvor je prišlo ogromno občinstva in predstavnikov raznih korporacij. Prikorakala je vsa deca iz »Stanice za zaščito deincev«, fantički vsi v lepi poletni obleki, vsak s svojto narodno trobojnico. Prišel je tudi ženski in moški sokolski naraščaj s sokolskim praporom. Vlak je imel 25 minut zamude. Ko je vlak prispel na kolodvor, so otroci z zastavkami, občinstvo pa drugače prisrčno pozdravljali iz vlaka že odzdravljajo mladino. Z istim

ne dobitno tako kapljice kakor jo je Bog dal. — Romanje v Ameriko je precej ponehalo, saj je za sedanj čas v Ameriki že itak preveč delavskih rok, ker obratujejo tvornice v omejenem obsegu. Čemu bi tudi hoteli iskati dela v tujino, ko ga lahko dobi doma, kdor hoče delati. — Ako pripomnimo še to, da je Radičeva zvezda v Belikrajini zelo zatemnela in da se malokdo več zmeni za Radičevu boljšeštvo, smo povedali za danes vse. Drugič pa še kaj.

Zagorske novice. Pri kopanju je utonila v nedeljo dne 9. t. m. gospodična Roza Cilenšek, stara 23 let, solastnica trgovine Rajner v Zagorju ob Savi. Na mestu, kjer je šla v vodo, je polno vrtnicev in močnih valov, ki so jo potegnili na sredo Save. Tukajšnji železniški uradnik Smrček je v lastni življenjski nevarnosti plaval za njo, vendar so mu valovi iztrgali žrtve iz rok. Ponesrečenko je potegnil iz vode čez 12 minut progovni mojster Juh Leopold, toda ves trud, spravitil jo k življenju, je bil zaman. Gosp. zdravnik dr. Zarnik je konstatiral, da je bila ponesrečenka že mrtva, ko so jo potegnili iz vode.

Litija Tukajšnja topilnica svinca se je nacionalizirala in prične v prihodnjih dneh z obratom. Tožba med čebelarji litijskega okraja in topilnico je za čebelarje neugodno izpadla ter bodo morali slednji plačati na stotisoče sodniških stroškov. Svoječas bi bila mirna poravnava sporne zadeve na mestu, kar ne bi imelo tako zilih posledic za čebelarje in litijsko prebivalstvo, ki je bilo nad pol leta brez električne razsvetljave. Dne 6. avgusta prirede Jugoslov. železničarji na Savi pri Litiji veliko »Ljudsko veselico« z godbo petjem, srečolovom itd. — V grad Ponoviče so se naselili Rusi, kjer napravijo nekako šolo za ruske otroke. Ta lepi grad ima nad 30 velikih sob in bi bil jako pripraven za meščansko gospodniško ali jednako šolo za našo otroke. Pa gospodje pri agrarni reformi imajo več simpatij in umevanja za Wranglovec kakor do si nov in hčera našega slovenskega naroda.

Razstava deških in ženskih ročnih del ter risb na osnovni šoli v St. Petru pri Novem mestu je bilo nekaj čudovito lepega. Razstava je bila odprta 28. in 29. junija. Od blizu in daleč so prihajali ljudje ogledat si otroške umotvore. Med obiskovalci je bilo opaziti mnogo Novomeščanov, katere je razstava kar očarala. Deška ročna dela (polsko orodje v miniaturi, košare, koši, različne posode, igrače) ženska ročna dela (kvačkana dela, pletenine in veznine) so vzbujala pozornost in občudovanje vseh obiskovalcev. Nekateri se niso mogli nadejati, da zmorejo kaj takega kmečki otroci. Splošno je letošnja razstava od lanske razstave pokazala velikanski napredek na tej šoli — znamenje neumorno delavnega učiteljstva.

Bohinj slavi svojega rojaka

Dne 26. marca 1838. leta je na Brodu št. 20 v Bohinju začel svojega življenja pravdo dr. Janez Mencinger. (Kakor je znano si je ta originalni učentek sam sestavlil sledeči nagrobni napis: »Začel svojega življenja pravdo... končal nedovršeno...«.)

Umrl je v Krškem kot sloveč odvetnik dne 12. aprila 1912. Vrh Bohinjci so hvaležni svojemu velikemu rojaku, ki je vse svoje plodonosno pisateljstvo posvetil rojstnemu kraju; pa tudi upravičeno ponosni so na svojega učnega Janeza. Svojo hvalčestvo so pokazali ob 10letnici pokojnikove smrti s tem, da so zadnje nedeljo slovesno odkrili na njegovi hiši spominsko ploščo. Slavnost je bila nekako familijarna, baš zato pa iskrena in prisrčna. Zgornjo se je okrog rojstne hiše takorekoč celokupno prebivalstvo Bohinjskega kota od sive starosti do nežne mladosti, Vsem sta odsevali iz obrazov hvalčestvo in ponos. Po deputacijah so bili zastopani: mestni zastop, okr. šolski svet in C. M. podružnica v Krškem, goriška podružnica Slov. planinskega društva, Sokol Jesenice, podružnica C. M. družbe Sava-Rokoska Bela, domača podr. »Soc«, domače Sokolsko društvo, gasilna društva Boh. Bistrica, Nemški Rut, Nomenj, Češnjica, Srednja vas in Stara Fužina, društvo Pravniki (dr. Majaron), društvo tov. mojstrov Sava-Jesenice, občinska odbora Boh. Bistrica in Srednja vas z županoma na čelu, uredništva naših dnevnikov itd. Prišel pa je tudi naš častitljivi g. monsignor Tomo Zupan, ki je bral v podružnici sv. Magdalene mašo za pokojnikovo dušo. Pri maši so ganljivo peli šolski otroci pod vodstvom g. nadučitelja Silvestra. Hiše so imele narodne zastave. Tudi so bili postavljeni slavoloki. Med gromenjem toplicev se je pričela slavnost točno ob 12. uri s pozdravnim nagovorom g. Ivana Rozmana kot načelnika pripravljalnega odbora.

Slavnostni govor je imel ravnatelj mariborske gimnazije g. dr. Jos. Tomičnik, kot urednik pokojnikovih spisov. Koncem dovršene govora je padla zavesa, nakar je govornik izročil spominsko ploščo v varstvo sedanjega gospodarja, pokojnikovega nečaka g. Janeza Mencingerja, kateri je v krepkih besedah izrekel vsem slavilcem zahvalo z obljubo vednega varstva. V imenu odbora se je zahvalil g. hotelir Alf. Mencinger, ki je duša vseh priprav. — V imenu sorodstva se je zahvaljeval pokojnikov sin — naslednik g. dr. Janko Mencinger, odvetnik v Krškem, ki je marsikaj pojasnil z pokojnikovega življenja in delovanja.

Po oficijelni slavnosti je hišni gospodar pristno slovensko gostoljubnostjo povabil goste v hišo k bogato založeni mizi, kjer so se nadaljevali lepi govori. Posebno je vse očaral govor g. monsignora Toma Zupana.

Spominska plošča na procelju originalne hiše ima sledeči napis: »V tej hiši se je rodil, dne 26. marca 1838 dr. Janez Mencinger, pisatelj, buditelj slovenskega naroda in glasnik Bohinjca.«

Vrh Bohinjci so lahko ponosni na svojega večnega rojaka, popolno umevanje pa so pokazali baš s to proslavo in žrtvami za njegov spomin. Slava pokojniku, čast rojakom!

Sokolstvo.

Sokol I. pozivlja vse članstvo, katero hoče nastopati v zletnih dneh v sokolskem kroju, da se udeležijo vadbe redovnih vaj v četrtek 13. t. m. ob 8. uri zvečer na Ledini. Zavežite se — in izpolnite svojo dolžnost. Prednjaški zbor.

I. jugoslovanska sokolska razstava v Ljubljani. Razstavni odsek pozivlja vse žrtve in druživa, da razstavni predmete takoj doposljejo odseku, ker od 15. t. m. se ne bodo več sprejemali. Slavnostna otvoritev je 23. julija 1922 ob 10. dopoldne.

Seje zletnega finančnega odseka se vršijo odslej redno ob četrkih točno ob 8. uri zvečer v odeskovih prostorih v Narodnem domu. Pozivljamo vse brate, da se seji udeležijo redno in točno.

Sport in turistika.

Čakovec. Gradjanski—Čakovski sportni klub 6 : 0.

Sarajevo. Za otvoritev Saškovega Igrišča je gostovala v Sarajevu beogradska Jugoslovijca. Zmagal je Sašk z nepričakovano visoko razliko 6 : 2.

Praga—Kristijanija. 6 : 2. Proti Kristijaniji je Praga postavila isto moštvo, kakor nedavno proti Jugosloviji, in sicer z namenom, da dokaže, da poraz v Zagrebu ni bil pravičen ter posledica nesportnih vztrikov. Kdor pa je prisostvoval tekmil v Zagrebu, bo iz tega izida sklepal pravilnejše tako-le: Čehi so bili poraženi, ker so pač bili slabše moštvo. Čudni so ti Čehi, kadar so poraženi.

Ogrska—Svedska 1 : 1.

Lahkotletični meeting za prvenstvo Čs. republika. V nedeljo se je vršil v Pragi lahkotletični meeting, katerega so se udeležili tudi priznani atleti iz inostranstva, posebno Belgijci in Italijani. Izšli so nastopni: Troskok Jandera (Slavija) 12.64 m. Metanje kroglice Narančič (Sparta) 13.32 m. Tek 100 m Brochard (Belgija) 11.3. Tek 400 m Tossi (Italija) 52.3. Tek 1500 m Vohralik (Sparta) 4.16.8. Tek 5000 m Speronij (Italija) 16.13.4. Stafeta 4 krat 100 Belgija 45.8. Skok v daljavo Contoli (Italija) 305 cm. Skok v višino Kučera (Bratislava) 175 cm. Hoja 10 km Frigerio (Italija) 51.06.6.

Gledališče in glasba.

Koncert Glasbene Matice v Filharmoniji. Na čast zborovalkam Kongresa Nar. zenskega saveza je priredil pevski zbor Glasbene Matice v četrtek zvečer v Filharmoniji koncert, katerega so se poleg delegatij »Nar. zenskega saveza«, ljubljanskih dam udeležili tudi zastopniki vlade, mesta ter raznih korporacij in društev. Pevski zbor Glasbene Matice je pod vodstvom g. F. Juvanca z znano preciznostjo odpel šopek naših umetnih in narodnih pesmi v vidno zadovoljstvo in veliko pohvalo navzočih, zlasti zlastopnic narodnega ženstvo iz cele Jugoslavije. Sodelovala je tudi s par solistev g. Palva Lovsetova, naš slavček. Izvrsno uspeli koncert je zaključil moški zbor s F. S. Vilharjevo »Slovenec, Srb, Hrvat«. Bilo je mnogo ploskanja in odobranja ter pravega narodnega navdušenja. Zbor in solisti sta prejela v zahvalo za umetniški užitek več krasnih šopkov.

Koncert v Rogoški Slatini. Dne 22. junija t. l. priredi pevski zbor »Ljubljanskega Zvona v veliki dvorani zdraviliškega doma v Rogoški Slatini koncert jugoslovanskih narodnih pesmi.

Zorko Prelovec: Jaz bi rad rdečih rož. Priredba za dvoespis s spremljevalcem klarinira. Založila in natisnila Zvezna tiskarna v Ljubljani. Cena 4 dinarje. Prijateljtem je popularne pesmice izdajo v nakup toplo priporočamo!

Književnost in umetnost.

Prvi kamen za našo akademijo umetnosti.

Kraljevi namestnik Ivan Hribar je poslal Narodni galeriji naslednji dopis:

V Ljubljani, dne 24. junija 1922, Narodna galerija, Ljubljana.

Uverjen, da sodi svet kulturno stopnjo vsakega naroda v veliki meri tudi po tem kako dočini narod cenil in goji umetnost, in sem gobjoko prepričan o velikem pomenu in mogočem vplivu umetnosti na kulturni razvoj in na srčno izobrazbo naroda, naložil sem pri Slovenski banki na Vaš račun milijon kron za zgradbo poslopja galerije upodablajočih umetnosti.

Vem, da se v današnjih razmerah moja ideja s poklonjenim zneskom še ne da oživotvoriti, vendar gojimo vsi trdno nado in prepričanje, da se dvigne naše narodno gospodarstvo, z njim vse druge gospodarske razmere in zlasti tudi valuta. Za sedaj naj bo torej poklonjen znesek kvas, iz katerega zraste v bodoče dom naših umetnosti; zato naj se zaklad, naložen na obresti, porablja takrat, ko bode vrednost našega denarja večja. Ta zaklad naj pa opominja tudi druge, da posvetijo svojo pozornost in svoja sredstva temu pravcu našega kulturnega razvoja. Če bode tako, tedaj ne bode izključena možnost, da se z definitivno ne zgradbo galerije, ki naj pa ne bode ekskluzivno narodna, temveč naj bode posvečena umetnosti sploh, začne še v do, glednej dobi.

Naša domovina je bogato blagoslovljena z divnimi naravnimi krasotami, ki vzbujajo odkrito občudovanje vseh posetnikov naših pokrajin in vabijo tuje umetnike, da prenašajo kras naše zemlje na umetniško platno.

Bogata pa je naša zemlja tudi domačih talentov, katerim bode rasla sila in zasno umetniškega ustvarjanja, če bodo vedeli, da je položen temelj za hram njihovim delom, v katerem se bomo sami in se bodo tudi znananci učili prav ceniti čerko božjega — umetnost, da bomo vredni doseči veliki cilj umetniškega razvoja — akademijo upodablajočih umetnosti.

Umetniške slike naših naravnih krasot bodo nosile slavo naše lepe domovine tudi v širni svet, bodo budile zanimanje za našo pokrajino in bodo vabile svetske popotnike v naše kraje. — Tako nam bo naša umetnost vračala skrb in brigo, ki smo ji jo naklanjali ob njenem razvoju.

Pokrajinski namestnik Iv. Hribar.

Društvene vesti.

Društvo konceptnih uradnikov politične uprave v Sloveniji ima v četrtek 13. julija 1922 ob 4. popoldne izredni občni zbor na katerega vabi vse člane in prijatelje društva. — Odbor.

Sestanek narodnega ženstva, se vrši v sredo dne 12. t. m. ob 4. popoldne na vrtu Nar. doma. Na razgovoru je sodelovanje narodnega ženstva na I. jugoslov. vesoliki zletu v Ljubljani. One dame, ki so bile vabljeni, a se prvega sestanka v posledelk niso udeležile, naj se temu vabilju sanalivno odzovajo. Načelnica.

